

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. IV. Solvuntur argumenta contra secundam conclusionem,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

nihil Judæis licebat facere, exceptis iis quæ ad velle-
cendum pertinebant, ut dicitur Exodi 12. & ta-
men ea die quâ Christus mortuus est, mulieres pa-
raverunt aromata & unguenta, ut dicitur Lucæ
23. Addi potest, quod dies sabbati quæ secuta est
immediatè mortem Christi, Joan. 19. appellatur
Dies magnus sabbati: quo nomine non designatus
fuit, nisi extitisset dies primus Azymorum, quia
non habuisset specialem aliquam magnitudinem
& solemnitate supra alia sabbata: Ergo Christus
non est passus die primâ Azymorum.

111. Propter hæc argumenta, Burgenfis, Lyranus,
Catharinus, & alii dixerunt, Christum manduca-
se quidem agnum Paschalem lunâ decimâ quartâ
in secundis vespers, sed Judæos illo anno, ex spe-
ciali dispensatione, distulisse hanc comestionem
in lunam decimam quintam, quæ erat sabbatum,
seu prior vespers sabbati; quia enim populo mo-
lestum erat, duo festa immediata colere, cum nul-
lum opus servile licitum esset diebus festis facere,
etiam pro cibis parandis; & aliunde luna decima
quarta illo anno incidente in feriam quintam, pri-
ma dies Azymorum incideret in feriam sextam,
qua Christus passus est, consequenter potuerunt
ex dispensatione differre esum Agni in lunam deci-
mam quintam, ut sic primus dies festus Azymo-
rum celebraretur ipso sabbato.

112. Sed contra primò: Marci 14. dicitur, Christum
comedisse agnum die primâ Azymorum, quando
Judæi Pascha immolabant: Ergo Christus & Judæi
eodem die immolant Agnum. Item Lucæ 22.
dicitur: Venit prima dies Azymorum, in qua necesse
erat occidi Pascha, scilicet secundum legem, in
quam subinde non cadebat dispensatio; aliàs
si in illo anno fuisset dispensatio, non fuisset ne-
cesse illa die occidi Pascha, quia potuisset differri.

113. Secundò impugnat hæc responsio, destru-
endo fundamentum cuiuslibet Authores nituntur, &
ostendendo ipsos in idem incommodum inci-
dere quod vitare volunt: si enim illo anno prima
dies Azymorum fuisset celebrata in sabbato; sep-
tima dies, quæ erat etiam festiva, & eadem festi-
vitate qua prima venerabilis, ut dicitur Exodi 12,
incidisset in feriam sextam sequentem, quæ imme-
diatè præcedebat sabbatum; sic duo festa sibi &
immediatè successissent, etiam juxta Adversario-
rum sententiam.

114. Aliter ergo argumentis propositis respo-
nderetur. Ad primum enim dicendum, quæ à Christo gesta
sunt in nocte cænæ, dici ab Evangelista facta ante
diem festum Paschæ, sumpta die pro die artificiali,
prout distinguitur à nocte; non pro naturali, ut
completur noctem: unde non dixit ante festum,
sed ante diem festum. Quæ explicatio est Ca-
techismi Romani cap. de Eucharistia, & D. Tho-
mæ in 4. dist. 11. quæst. 2. art. 2. quæstiuncula
3. ad 1.

Ad secundum cum eodem S. Doctore ibidem
in resp. ad 3. responderetur, quod quando Evan-
gelista ait, quod Judæi, die qua Christus crucifi-
xus est, non introierunt in Prætorium, ut non
cotaminarentur, sed ut manducarent Pascha;
per ly Pascha non intellexit esum Agni Paschalis,
sed esum panum Azymorum, qui per septem
dies comederantur, aut victimarum, quæ per
dies Paschales offerrebantur, & quæ Paschata di-
cebantur, illæ enim non nisi à mundis comedi-
debant.

Ad tertium dicendum per parasceve Paschæ
non intelligi præparationem ad Pascha, sed pa-
rasceve quæ erat festum Paschæ, id est feria sexta

A intra festa paschalia illo anno occurrente
enim quamlibet feriam sextam appellabant pa-
rasceve, quia in ea præparabant necessitates
sabbati sequentem, in quo non licebat
quam operari, nequidem cibos præparare, ut
explicatio confirmatur ex illo Marci 13.
parasceve, quod est ante sabbatum; & ex illo
Judæi ergo quoniam parasceverat, ut non
manerent in cruce corpora sabbati, & non
quibus patet, parasceve fuisse, non ad Pascha
sed ad sabbatum.

Ad quartam nego Antecedens, & ad primi-
ejus probationem dico, non esse certum ex
tura, actus judiciales fuisse in hoc festo
bitos: vel Judæos facili potuisse eximere
bono communie pro tunc eam legem non
neri.

Ad secundam respondeo quod si prima
Azymorum, licet festo, licitum erat com-
cibos; ita & alia hujusmodi facere, quæ non
bar facere in sabbatis; unde mulieres feræ
quæ erat prima dies Azymorum, parasceve
mata. Adde cum D. Thomas loquitur de
4. opera misericordie non reputari inter
servilia, unde in die solemniter licebat aromata
sepulcrum præparare, quia hoc erat operum
ricordia.

C Ad id quod additur, responderem idem S. Do-
ctor ibidem ad 5. quod quæcumque diebus
diebus Azymorum, sabbatum veniret, dicitur
magnus dies sabbati, propter geminam solen-
tatem scilicet sabbati & paschæ, id est
paschaliū, inter quos septem dies Azymorum
computabantur.

§. IV.

Solvuntur argumenta contra secundam
conclusionem.

D Contra secundam conclusionem obijci-
tur primò Stella, Oleaster, & Laynus: Et ve-
perâ Judæi celebrabant Pascha, quæ pertinebat
lunam seu diem decimam quartam: Sed illam
seu diem decimam quartam, non pertinebat se-
cunda vespers, sed prima tantum; quia
lunâ solemnitates inchoabant à vespers die præ-
cedentis, & terminabant in vespers sequente, ita
ante vespers sequentem: Ergo Judæi celebra-
bant Pascha prima vespers diei decimæ qua-
ræ, subindeque die decima tertia primi mensis.

Respondeo concessa Majori, negando Min-
orem, ad cuius probationem, in primis dico, illam
esse quod dies festivi apud Judæos terminantur
ante secundam vespersam, nam ut supra dixe-
mus, incipiebant in prima vespers, & terminaban-
tur in secunda inclusivè: eo modo quo nunc in Ec-
clesia festa incipiunt quoad officium in prima ve-
peris, & durant usque ad secundam inclusivè. Ad-
do quod, celebras Paschæ apud Judæos non erat
festiva, nec alio modo colebatur, quam in immola-
tione & comestione Agni; sed prima ratione
Azymorum, quæ proinde incipiebat in prima ve-
pera lunæ decimæ quintæ, in qua, uno cæu Azymis,
& lactucis aggressibus, Agnus Paschalis
comederatur, ut dicitur Exodi 12.

Obijciunt secundò prædicti Authores: Eodem
pore immolabant Judæi Agnum, quæ prima

immolant illum in egressu de Aegypto. Sed in egressu de Aegypto, immolant Agnum luna decima quarta ad primam vesperam, hoc est in fine diei naturalis decimae tertiae. Ergo eadem die & vespera illum immolabant, cum Christus Pascha cum Discipulis celebravit. Major videtur certa, tum ex duodecimo capite Exodi, tum etiam quia illa immolatio agni fiebat in memoriam prioris immolationis, & liberationis primogenitorum Israel. Minor vero probatur. In illa nocte qua Iudaei egressi sunt de Aegypto, non potuerunt Agnum immolare, sed ad summum in nocte praecedenti: At qui egressi sunt de Aegypto nocte qua terminabat lunam decimam quartam, & inchoabat decimam quintam: Ergo nocte praecedente, ea scilicet qua terminabatur luna decima tertia, agnum immolant. Minor habetur Exodi 12. & Numeri 17. ubi dicitur quod Iudaei profecti sunt de Ramesse, mense primo, deinde a quinta die mensis primi. Major vero, in qua est tota difficultas, probatur primo, quia nocte illa qua Iudaei primo immolant Agnum, usque ad ortum diei, nullus poterat exire de domo, juxta illud Exodi 12. Nullus vestrum egrediatur ostium domus suae, usque mane. Secundo, quia post eum Agni, Iudaei petierunt plurima vasa aurea & argentea ab Aegyptiis, multamque suppellestem; quae omnia non potuerunt fieri eadem nocte. Tercio, quia Exodi 12. dicuntur exisse de Aegypto sexcenta fere millia peditum virorum, absque parvulis & foeminis: ad congregandum autem tantam multitudinem, quae in diversis Aegypti urbibus dispersa erat, necessarius fuit saltem dies integer, qui proinde interesse debuit inter eum agni, & exitum eorum. Demum Num 33. altera die à phase, seu Agni paschalis elu, Hebraei exiisse ex Aegypto dicuntur: Ergo non in eadem nocte.

Respondeo negando Minorem, & ad illius probationem, nego Majorem; ad cuius primam probationem, nego Antecedens, quod scilicet ea nocte qua Hebraei primo immolant agnum, nullus exierit de domo: neque enim Moyses praecipit ipsis, ut de domibus non egredierentur absolute nocte illa, sed ut non egredierentur, quousque compellerentur ab Aegyptiis: nam sic rem gestam esse habetur Exodi 12. Iussit Angelus omnes filios Israel, sanguine agni immolati ad occasum Solis, sub finem lunae decimae quartae, utrumque possem, & superliminaria domorum linire, ut sic notam illam advertens, domum ita rubricatam praereteret, & omnes, solosque primogenitos Aegyptiorum interficeret, quod & fecit; jubente interit Moysse, ut dum tanta perageretur strages, nullus Israelitarum de domo sua egredieretur. Surgens autem Pharaon nocte illa, cum & Aegyptus, invenerunt omnes primogenitos jacere exanimati: veriti autem, & ne ipsi pariter occiderentur, compulerunt statim Iudaeos egredi de Aegypto, sicque exierunt, durante adhuc nocte, ante ortum Solis.

Ad secundam respondeo Iudaeos jam jam egresuros, vasa illa argentea & aurea postulasce, & Aegyptios, praenimio desiderio quo optabant ut discederent, facile concessisse; unde propter nimiam festinationem qua cogeantur egredi, non potuerunt fermentare, quod argumento est, eadem nocte fuisse egresos.

Ad tertiam dicendum, duplicem distingui egressum filiorum Israel, alterum quando de terra Gessen, & singulis urbibus ac oppidis ejus, coacti sunt exire; & hoc contigit summo mane, ante ortum

A tum Solis diei decimae quintae, ut dictum est: alteram, quando jam in urbe aliqua congregati, omnes simul, ordinate progressi sunt; & hoc contingit vespere ad Solis occasum, in fine diei decimae quintae, quia urgebant semper Aegyptii; praemonuerat autem Moyses, in quem locum deberent congregari; & ad hoc necessarius saltem fuit unus dies, ut scilicet congregarentur.

Ad quartam respondeo, idem Hebraeos dici exiisse de Aegypto, altero die ab usu Agni, quia ad vesperam lunae decimae quartae, Agnum comederant, & deinde sequenti mane egressi sunt de Aegypto.

ARTICULUS VI.

Nomina quibus hoc sacramentum insigniri solet, breviter recensentur, & ostenditur Agnum paschalem fuisse praecipuum eius figuram.

Agit S. Thomas art. 4. de nominibus quae huic sacramento tribui solent, & docet illa esse praecipue quinque: nam quatenus est commemorativum dominicae passionis, vocatur *Sacrificium*; ut est symbolum & causa Ecclesiae unitatis, *Communio*, vel *synaxis*; ut est praefigurativum fruitionis Dei, nobisque praebet viam seu auxilium perveniendi ad patriam, *Viatum*. Item hoc sacramentum Eucharistia dicitur, quod nomen à gratiarum actione dictum est; vel à bona gratia, ut volunt alii, & utrumque convenit huic sacramento, in quo mens impletur gratia, & praecipua gratiarum actio Deo redditur. Denique appellatur à Damasceno *Metalepsis*, id est assumptio, quia per illud Filii Deitatem assumimus, & fit veluti quaedam extensio Incarnationis erga singulos homines, ut docet Chrysostomus.

Plura sunt alia nomina, quibus SS. Patres hoc mirabile sacramentum insigniunt: Nam S. Ignatius Episc. ad Ephesios illud vocat *Gloriam Dei, & pacem Christi*, nec non *Pharmacum immortalitatis*. D. Augustinus lib. 1. de peccat. meritis cap. 24. *Vitam* illud appellat, & dicit hanc appellationem fuisse usitaram in Africa. D. Dionysius lib. de Eccles. Hierarchia illud vocat *Sacramentum sacramentorum*, & *Sacrificium divinisimum*. Tertullianus lib. de pudicit. *Sacramentum benedictionis*. Ambrosius Episc. 31. *Caeli mysterium*. Origenes tract. 35. in Matth. *Verbum nutritorium animarum*. Athanasius, *Panem beatitudinis*. Isidorus Pelusiota, *Fontem immortalitatis*. Petrus Chyrológus, *Aeterna vitae cibarium*, Prosper Aquitanus, *Poculum aeternitatis*. Augustinus, *Sacramentum spei*. D. Thomas, *Pignus futurae gloriae*. D. Cyprianus, *Alimoniam immortalitatis, & vitae aeternae portionem*. S. Cyrillus, *Vivificam benedictionem*. Rupertus, *Holocaustum salutis*. Chrysostomus, *Orbis terrarum decus*. Eligius, *Letitiam totius Trinitatis*. Demum D. Bernardus serm. in cena Domini, mirabili hujus sacramenti dulcedine illectus, in ejus laudem exclamat: *Potesse assimare quale vel quantum sit hoc Sanctum sanctorum, sacramentum sacramentorum, Amor amorum, Dulcedo omnium dulcedinum!* Illi concinit Matthaeus Episcopus Wormatiensis, qui hujus Divinissimi Sacramenti laudes, praeclaris his Encomiis, eleganter & devotè celebrat: *Redemptionis memoriale, pignus hereditatis*